

Макеєва О.М., к.ю.н., доцент,
Можарівська І.В., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Правовий режим повітряного простору України в умовах воєнного стану регулюється законодавством України та міжнародними договорами, зокрема Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про правовий режим повітряного простору від 7 грудня 1944 року.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про правовий режим повітряного простору, яка була прийнята в Чикаго в 1944 році і визначає основні принципи регулювання повітряного простору і польотів цивільних літаків, не містить конкретних положень щодо воєнного стану.

Зазвичай воєнний стан і правила, пов'язані з воєнним станом, регулюються відповідними національними законами та міжнародними угодами, але ці питання зазвичай виходять за межі міжнародного регулювання цивільної авіації.

Міжнародні норми та стандарти Інтернаціональної організації цивільної авіації (ICAO), яка розробляє стандарти для цивільної авіації, не включають в себе специфічних положень щодо воєнного стану. Замість цього, воєнний стан і правила, пов'язані з воєнним станом, регулюються національним законодавством та внутрішніми нормами кожної країни.

Відповідно до ст. 1, п. 1, воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

У разі введення воєнного стану в Україні, відповідні національні органи і органи цивільної авіації визначають обмеження та правила для цивільних польотів відповідно до національного законодавства і міжнародних зобов'язань.

Єдиного закону щодо правового режиму повітряного простору України в умовах воєнного стану немає, норми, що стосуються даного виду технічного засобу можна віднайти в Повітряному кодексі України, Положенні про використання повітряного простору України, яке затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 954 від 06.12.2017 р.

Відповідно до п. 29 Постанови КМУ «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України» використання повітряного простору України може бути заборонено або обмежено Державіаслужбою та органами об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху відповідно до вимог цього Положення. Заборона на використання повітряного простору України встановлюється згідно п. 30 пп. 2 вказаної постанови у разі виникнення загрози національній безпеці, суверенітету над повітряним простором України, територіальної цілісності України або під час збройного конфлікту, проведення спеціальних операцій, пов'язаних із протидією протиправній діяльності на державному кордоні, збереженням територіальної цілісності України та конституційного ладу, а також на нерегулярні рейси (польоти) між пунктами відправлення, розташованими на території України, та пунктами призначення, розташованими на території держави-агресора, та у зворотному напрямку (за винятком рейсів (польотів), необхідних для забезпечення діяльності місій міжнародних організацій - Організації Об'єднаних Націй, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Червоного Хреста) [2].

24 лютого 2022 року Державне підприємство обслуговування повітряного руху України «Украерорух» оголосило про закриття повітряного простору України, зазначивши на своєму сайті: «У зв'язку з військовим вторгненням РФ, згідно з вимогами Повітряного кодексу України та Положення про використання повітряного простору України органами ОЦВС та Державіаслужбою України вжито заходів щодо закриття повітряного простору України для цивільних користувачів повітряного простору. Надання аеронавігаційних послуг у повітряному просторі України призупинено» [3].

Під час воєнного стану в Україні правовий режим повітряного простору підпорядковується військовому керівництву та забезпечує здійснення військових дій та оборонних заходів. Зазвичай, це

означає обмеження руху повітряних суден цивільної авіації і накладення зон обмеження на польоти у певних районах.

Конкретні заходи та обмеження, що стосуються повітряного простору в умовах воєнного стану, визначаються військовими та цивільними органами влади відповідно до законодавства та конкретних обставин ситуації. У таких умовах безпека держави має вищий пріоритет, і цивільні авіаційні дії можуть бути обмежені або заборонені в інтересах національної безпеки та оборони.

Основні аспекти правового режиму повітряного простору в умовах воєнного стану включають наступні заходи. Закриття повітряних коридорів: в умовах воєнного стану встановлюються зони обмеженого доступу або заборони для цивільних авіаційних польотів в певних районах з метою забезпечення безпеки та оборони країни. Військові операції: воєнний стан може передбачати використання повітряних сил для військових операцій і заходів з оборони. Міжнародні угоди: Україна може взаємодіяти з іншими країнами та міжнародними організаціями для координації дій у повітряному просторі під час воєнного стану.

Отже, правовий режим повітряного простору в умовах воєнного стану в Україні регулюється спеціальними нормативно-правовими актами і заходами, спрямованим на забезпечення національної безпеки та оборони країни. Умови правового режиму воєнного стану передбачають додаткові заходи та обмеження для цивільної авіації з метою забезпечення національної безпеки та безпеки громадян.

Література

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. С. 1509. С. 250.

2. Про затвердження Положення про використання повітряного простору України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06 груд. 2017 р. № 954: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-п#Text> (дата звернення: 30.10.2023).

3. Оголошення про закриття повітряного простору України. Украерорух: веб-сайт. URL: <https://uksatse.ua/index.php?act=Part&CODE=247&id=772> (дата звернення: 30.10.2023).